

Danmark som foregangsland for verdensmålene

Danmarks implementering af
verdensmålene: anbefalinger fra danske
civilsamfundsorganisationer

GLOBALT FOKUS

- Folkelige organisationers udviklingssamarbejde

92-gruppen

Forum for Bæredygtig Udvikling

Indhold

Introduktion	2
Første del: Verdensmålenes principper	4
Verdensmålene er universelle.....	4
Verdensmålene starter med de svageste.....	4
Verdensmålene kræver sammenhængende politikker	5
Verdensmålenes realisering afhænger af civilsamfundet	5
Verdensmålene skal finansieres	6
Anden del: Værktøjer og struktur for implementeringen	7
Danmark skal have en klar implementeringsstruktur	7
Danmark skal have en samlet handlingsplan for implementering	8
Danmark skal udbrede kendskabet til målene og sikre folkelig viden, ejerskab og engagement	10
Tredje del: Udvalgte anbefalinger til hvert af de 17 mål	11
Mål 1: Afskaf alle former for fattigdom i hele verden.....	12
Mål 2: Stop sult og giv alle mulighed for nærende mad. Styrk bæredygtigt landbrug	13
Mål 3: Skab sikkerhed for sunde liv og styrk trivsel for alle i alle aldersgrupper	14
Mål 5: Opnå ligestilling og styrk alle kvinder og piger	16
Mål 6: Giv alle mennesker bæredygtig adgang til vand og sanitet	17
Mål 7: Giv alle mennesker bæredygtig adgang til pålidelig og moderne energi, der er til at betale	18
Mål 8: Promovér vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst med anstændigt arbejde til alle	19
Mål 9: Byg robust infrastruktur, promovér inkluderende og bæredygtig industrialisering og skab innovation.....	20
Mål 10: Reducér ulighed i og mellem lande	21
Mål 11: Gør byer og bebyggelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige	22
Mål 12: Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre.....	23
Mål 13: Gør straks det, der skal til for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser	24
Mål 14: Beskyt oceaner, have og marine ressourcer, og brug dem til bæredygtig udvikling	25
Mål 15: Beskyt, genopret og styrk bæredygtig brug af økosystemer på land. Forvalt skove bæredygtigt, bekæmp ørkendannelse og stands ødelæggelse af jorden og tab af biodiversitet.....	26
Mål 16: Styrk fredelige og inkluderende samfund for bæredygtig udvikling, giv adgang til retfærdighed for alle og opbyg effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner på alle niveauer	27
Mål 17: Styrk midlerne til implementering og giv nyt liv til globale partnerskaber for bæredygtig udvikling.....	28

Introduktion

FN's verdensmål for bæredygtig udvikling er en omfattende og ambitiøs dagsorden, der har til hensigt at forandre verden i en social, økonomisk og miljømæssig bæredygtig og mere retfærdig retning. Verdensmålene repræsenterer en historisk mulighed for at understøtte en global bæredygtig udvikling til gavn for hele verdens befolkning og klodens tilstand. Hvis potentialet skal realiseres, kræver det dog, at alle verdens lande er ambitiøse i deres implementering af målene. Danmark har ligesom alle FN's øvrige medlemslande skrevet under på verdensmålene og dermed forpligtet sig på at opfylde dem alle. Verdensmålene er ikke juridisk bindende, men de henviser til internationalt bindende aftaler og lovgivning, blandt andet menneskerettigheds- og miljøområdet.

Da statsminister Lars Løkke Rasmussen d. 25. september 2015, efter flere års forberedelser og forhandlinger, slog hammeren i bordet til FN's generalforsamling, og erklærede FN's verdensmål for vedtaget, understregede han også behovet for, at alle lande engagerer sig i implementeringen: *"Vi må leve op til vores fælles forpligtelse. Danmark er klar til at gøre sin del for at opnå verdensmålene. Historien vil dømmes os hårdt, hvis ikke vi gør"*. Danske civilsamfundsorganisationer ønsker at se de flotte ord blive til virkelighed, og opfordrer derfor Danmark til at gå forrest med en ambitiøs implementering af de nye mål for bæredygtig udvikling.

Den danske opfølgning på målene må sikre, at de centrale principper i målene respekteres og integreres i opfølgningen, herunder universalitet, menneskerettigheder, ansvarlighed, ligestilling og lighed, udryddelse af fattigdom, beskyttelse af kloden og hensyn til de tre dimensioner af bæredygtig udvikling (sociale, miljømæssige og økonomiske).

Denne rapport er resultatet af en række danske civilsamfundsorganisationers langvarige arbejde med verdensmålene og fokuserer på konkrete anbefalinger til nogle af de essentielle tiltag Danmark bør tage for at sikre en succesfuld implementering. Anbefalingerne er et lille udsnit af alle de anbefalinger, som Globalt Fokus og 92-gruppens medlemmer har samlet, og som løbende vil blive udbygget og delt med relevante beslutningstagere og ministerier.

Rapporten er opdelt i tre dele:

- *Første del* fremhæver de helt fundamentale principper, som verdensmålene bygger på, og som vi anbefaler Danmark at have særlig fokus på ved implementeringen af målene. Disse principper gør sig derfor også gældende for anbefalingerne i rapportens anden og tredje del.
- *Anden del* anbefaler, hvilke konkrete værktøjer regeringen og Folketinget bør anvende for at sikre politisk ejerskab af og opfølgning på målene.
- *Tredje del* giver nogle af civilsamfundets konkrete tematiske anbefalinger til, hvordan Danmark skal implementere hvert af de 17 mål. Vi har som eksempler udvalgt to anbefalinger til hvert verdensmål; én anbefaling, der retter sig mod Danmarks nationale politikker, og én anbefaling, der retter sig mod Danmarks internationale engagement.

Baggrunden for anbefalingerne

Siden idéen om verdensmålene for bæredygtig udvikling blev søsat ved Rio+20-topmødet i 2012, har et stort antal danske civilsamfundsorganisationer arbejdet for at gøre FN's nye mål til det bedst mulige fundament for verdens fremtidige og bæredygtige udvikling.

Organisationerne har samarbejdet om at påvirke udarbejdelsen af målene gennem de to netværksorganisationer Globalt Fokus og 92-gruppen, som tilsammen repræsenterer mere end 100 danske civilsamfundsorganisationer, der arbejder med udvikling, menneskerettigheder, miljø, klima og bæredygtighed.

Globalt Fokus¹ og 92-gruppen² har også samarbejdet med europæiske og globale netværk af civilsamfundsorganisationer om at lægge pres på forhandlingerne i FN såvel som i EU og medlemsstaterne.

Efter vedtagelsen af målene ved FN's Generalforsamling i september 2015 har organisationernes arbejde været fokuseret på at sikre en ambitiøs implementering af målene. Derfor mødtes over 100 repræsentanter fra danske civilsamfundsorganisationer den 11. og 12. november 2015 i FN-Byen for at samle og udarbejde anbefalinger til, hvordan Danmark skal implementere alle 17 verdensmål. Denne rapport er et udsnit af de anbefalinger, der blev udarbejdet til konferencen og efterfølgende.

Rapportens anbefalinger er blot startskuddet for civilsamfundsorganisationernes arbejde for, at Danmark bliver foregangsland i implementeringen af verdensmålene de næste 15 år. Det danske civilsamfund vil også fremadrettet holde regeringer og Folketinget fast på en ambitiøs implementering af målene, og vi vil løbende komme med konkrete anbefalinger til, hvordan dette sikres.

¹ Globalt Fokus er en platform for omkring 80 danske civilsamfundsorganisationer, som arbejder med international udvikling, miljø og humanitært arbejde. 3F, Røde Kors og Ulandssekretariatet er medlemmer af Globalt Fokus, men er ikke medunderskrivere på denne henvendelse

² 92-gruppen er i denne sag tegnet af: Afrika Kontakt, Amnesty International Danmark, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Dansk Røde Kors Det Økologiske Råd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Greenpeace, IBIS, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Mellempolkeligt Samvirke, Sex & Samfund, U-landsforeningen Svalerne, Vedvarende Energi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Øko-net.

Første del: Verdensmålenes principper

For at sikre en ambitiøs dansk implementering af hvert af de 17 verdensmål, finder vi det nødvendigt, at Danmark prioriterer og systematisk indtænker en række grundlæggende principper for verdensmålene. Principperne gør sig gældende for både de anbefalede værktøjer og institutionelle strukturer for implementeringen (rapportens anden del). Principperne går på tværs af de 17 tematiske mål, hvorfor de skal implementeres i hvert enkelt verdensmål (rapportens tredje del), både nationalt og internationalt. Hvis ét af disse principper tilsidesættes, er det vores vurdering, at det ikke vil være muligt at opnå en succesfuld global indfrielse af målene inden 2030.

Verdensmålene er universelle og de gælder for alle verdens lande. Det betyder, at målene både stiller krav til det danske globale engagement og til indenrigspolitiske forhold. Danmarks implementering af verdensmålene vedrører ikke alene Udenrigsministeriet og udviklingsbistanden, men kræver deltagelse af alle ministerier. Naturligvis er flere af målene mere presserende i udviklingslandene end i Danmark. Men som det fremgår af rapportens tredje del, er der områder og delmål inden for hvert verdensmål, som Danmark på nuværende tidspunkt ikke opfylder.

Implementeringen af verdensmålene skal sammentænke de tre dimensioner af bæredygtig udvikling (sociale, miljømæssige og økonomiske) og adressere globale problemstillinger, der kræver handling fra alle lande, som eksempelvis klimaforandringer og ressourceforbrug. Derfor mener vi, at den danske indsats for implementering af målene skal samles i en dansk handlingsplan, der både skal adressere det nationale og det globale engagement og sikre sammenhæng mellem de to niveauer.

Verdensmålene starter med de svageste mennesker i samfundet. Princippet "leave no one behind", som påpeger, at ingen mennesker må opgives i arbejdet for at skabe værdige liv for alle, er helt fundamentalt i denne sammenhæng. Derfor er det nødvendigt, at Danmark starter med at løfte de mennesker og områder, som er længst fra at nå det respektive mål. At starte med de svageste betyder ikke, at opgaven "kun" er at forbedre deres livsvilkår uden at se på de politiske og økonomiske systemer, som fastholder dem i den position. At starte med de svageste vil ofte indebære reformer, som involverer hele samfundet.

Når vi eksempelvis anbefaler, at Danmark, for at opfylde mål 1, genindfører den nationale fattigdomsgrænse, betyder det, at arbejdet for at reducere fattigdom i Danmark skal starte med de personer og grupper, som er placeret længst under fattigdomsgrænsen. Målet kan ikke opfyldes ved kun at løfte dem, som er placeret meget tæt på grænsen uden også at ændre de økonomiske strukturer, som har bragt dem der. På samme måde skal dansk udviklingsbistand gå til at hjælpe de mennesker, som lever i størst fattigdom, og ikke de, det er lettest at hjælpe. Derfor mener vi også, at dansk udviklingsbistand skal fokuseres på de fattigste og mest marginaliserede grupper, eksempelvis i skrøbelige stater, samtidig med, at der tages hensyn til de naturressourcer, som ikke mindst de fattigste er afhængige af for at overleve.

Verdensmålene og menneskerettighederne understøtter og komplementerer hinanden gennem deres ambitiøse og holistiske forståelse af og tilgang til bæredygtig udvikling. Verdensmålene hviler på et principielt menneskeretligt fundament - hvilket princippet "leave no one behind" blandt andet vidner om. Ved opfyldelsen af flere af verdensmålene kan der med fordel henvises til allerede eksisterende og relevante menneskerettighedskonventioner- og mekanismer, inklusiv Stockholm Deklarationen, Rio Deklarationen og Århus Konventionen, som forbinder menneskerettigheder med miljøbeskyttelse.

Dansk Institut for Menneskerettigheder har udarbejdet et praktisk værktøj, som gør det muligt at identificere virkningerne på menneskerettighedsområdet af et givent mål eller delmål eller en given indikator. Dette værktøj synliggør sammenhænge mellem de forskellige verdensmål og det eksisterende menneskerettighedsapparat.

Overgrebene begået under Anden Verdenskrig synliggjorde behovet for mere end blot fredelige relationer mellem stater – borgerne skulle også beskyttes mod overgreb fra deres egen stat. Det førte i 1948 til, at FN's Generalforsamling enstemmigt vedtog Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Danmark har siden ikke blot forpligtet sig på, men også værnet om menneskerettighederne og været fortalere for dem globalt, eksempelvis har vi i Danmark siden 2012 haft en rettighedsbaseret tilgang til udvikling, hvor menneskerettighederne udgør både mål og middel i det danske udviklingssamarbejde. Når vi i forbindelse med mål 4 anbefaler, at udviklingsbistanden skal sikre retten til gratis kvalitetsuddannelse, er det helt oplagt at gøre brug af det menneskerettighedssystem, der allerede er etableret og af de juridisk bindende aftaler, der allerede gælder.

I forbindelse med implementeringen af verdensmålene, kan man desuden, via FN's relativt nyetablerede, universelle menneskerettighedsmekanisme (den såkaldte universelle periodiske bedømmelse), minde verdens lande om deres juridisk bindende forpligtelser på menneskerettighedsområdet. Danmark kan med denne mekanisme komme med konkrete anbefalinger til andre lande. Mekanismen kan også bruges til at stå på mål for og modtage anbefalinger til, hvordan vi herhjemme kan fremme menneskerettighederne, så vi har en bedre forudsætning for at sikre en ambitiøs implementering af verdensmålene. Eksisterende juridisk bindende aftaler og konventioner kan således bruges til at give ekstra tyngde til verdensmålene, og bør tænkes ind i en større helhed af bæredygtig udvikling. Overholdelsen og promovningen af menneskerettighederne bør stå centralt i Danmarks nationale og globale implementering af verdensmålene.

Verdensmålene kræver sammenhængende politikker, der understøtter arbejdet for en socialt, økonomisk og miljømæssigt bæredygtig verden. Princippet om sammenhængende politikker (politikkoherens for bæredygtig udvikling) foreskriver, at hensyn til udviklingslande skal indtænkes i alle politikker – nationale som globale. Det er et princip som i Danmark og EU er blevet stadig vigtigere de seneste år. Når en lov bearbejdes i EU, er der jf. Lissabon traktatens artikel 208 krav om at tage højde for konsekvenserne for verdens udviklingslande. På samme måde har Danmark siden juni 2014 haft en handlingsplan for sammenhængende politikker. Princippet om sammenhængende politikker anerkender, at national politik og udenrigspolitik skal hænge sammen, og at fuld politisk effekt kun opnås, hvis de to arbejder i samme retning.

Når vi under mål 17 anbefaler, at Danmark ikke må være et skattely, er det et eksempel på dansk indenrigspolitik (skattepolitik), som både gør en forskel i Danmark og i andre lande. Særligt udviklingslande har store problemer med, at multinationale selskaber lovligt og ulovligt fører penge ud af landene og ind i skattely, hvorved de undviger skattebetalinger til udviklingslandene, der kunne have brugt pengene til at finansiere eksempelvis uddannelse og sundhed. Hvis Danmark har en politik om ikke at være et skattely, bliver denne praksis sværere og den danske indenrigspolitik bidrager således til, at virksomheder verden over betaler den skat, de er forpligtet til.

Verdensmålenes realisering afhænger af civilsamfundet som engagerende og implementerende aktør. Desuden spiller civilsamfundet en afgørende rolle i at holde verdens regeringer fast på deres løfter, da verdensmålene ikke er juridisk bindende. Når vi under mål 16 anbefaler, at Danmark arbejder for bedre vilkår for civilsamfundet i udviklingslande, er det netop for, at befolkningen kan stille krav til regeringen, og holde den ansvarlig for sine politikker. Et stærkt, mangfoldigt og frit civilsamfund er forudsætningen for at skabe fredelige, inkluderende og demokratiske samfund. Uden engagement og pres fra civilsamfundet risikerer det, at verdensmålene går i glemmebogen eller ikke bliver prioriteret, til skade for bæredygtig udvikling og befolkninger verden over.

Derfor mener vi, at civilsamfundet – i Danmark, som i alle andre lande i verden – grundlæggende skal indtænkes, inddrages og høres, både når handlingsplaner og strategier for implementeringen af verdensmålene fastlægges, og når de udføres.

Samtidig er det vigtigt at pointere, at det er bæredygtige og engagerede partnerskaber mellem civilsamfundet, den offentlige og den private sektor der kan garantere en langsigtet, flerstrengt strategi, nødvendig finansiering og en ordentlig monitorering af gennemførelsen af verdensmålene.

Verdensmålene skal finansieres, hvis de skal nås. Det kræver, at der investeres langt mere i bæredygtig udvikling, og at investering i ikke-bæredygtig produktion og forbrug stoppes. Særligt verdens fattigste lande står med en meget stor udfordring i forhold til at skaffe den nødvendige finansiering. Der skal mobiliseres mange forskellige typer finansieringskilder for at målene nås, og det er i den forbindelse vigtigt at have øje for styrker og svagheder ved hver finansieringskilde. Eksempelvis er offentlig finansiering nødvendig til finansiering af de indsatser, der ellers ikke vil kunne tiltrække privatfinansiering eller anden form for finansiering.

Vi mener, at Danmark skal være med til at sikre finansiering bl.a. via offentlige investeringer, øgede skatteindtægter og partnerskaber, der sætter fokus på fattigdomsorientering, rettigheder og bæredygtighed, klima og miljøbeskyttelse samt ansvarlighed og resultatmåling, uanset typen af partnerskab og finansiering.

Samtidig skal Danmark være med til at sikre de nødvendige rammebetingelser for den private sektor. Samarbejde med den private sektor skal baseres på respekt for menneskerettighederne og miljømæssige safeguards i tråd med de internationale konventioner og retningslinjer på området, herunder FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv (UNGP), OECDs Retningslinjer for Multinationale Virksomheder, FN's retningslinjer for jordrettigheder samt Rio-aftalerne.

Danmark skal desuden følge op på resultatet fra forhandlingerne vedrørende udviklingsfinansiering (Addis Ababa Action Agenda) med henblik på at sikre gennemførelsen af aftalen.

Anden del: Værktøjer og struktur for implementeringen

For at sikre en grundig, systematisk og demokratisk implementering af målene de næste 15 år, er der en række politiske værktøjer, som regeringen og Folketinget bør tage i brug snarest. Målenes universelle karakter og dermed relevans for eksempelvis alle danske ministerier bevirker desuden, at en klar **implementeringsstruktur**, der sikrer koordination mellem ministerierne, inddragelse af relevante aktører og demokratisk ejerskab, bør opbygges af beslutningstagerne. Et andet vigtigt værktøj er, at regeringen udarbejder en **samlet handlingsplan** for implementeringen af målene med en klar tidslinje, der starter i 2016. Dette nævnes også i aftaledokumentet: 'Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development' (§78) og flere medlemslande, som eksempelvis Sverige, Norge og Columbia, er allerede gået i gang med at udarbejde sådanne nationale handlingsplaner. Endelig er det essentielt for en vellykket implementering af målene, at der er **et bredt folkeligt ejerskab** og viden om målene og deres betydning. Disse tre anbefalinger til implementeringstiltag er uddybet nedenfor:

Danmark skal have en klar implementeringsstruktur

Den danske regering og Folketinget bør etablere en implementeringsstruktur, der:

➤ **Sikrer politisk ejerskab på højeste niveau.**

Politisk ejerskab og lederskab på højeste niveau er nødvendigt for at sikre, at der bliver fulgt op på alle mål både i en national og global kontekst. I Sverige har statsministeren erklæret verdensmålene som en prioritet for hele regeringen, som alle ministre vil blive involveret i, samt nedsat en trojka, bestående af ministeren for strategisk udvikling, udviklingsministeren og ministeren for offentlig forvaltning, med det specifikke formål at sikre implementering af verdensmålene. Vi mener, at den danske regering på lignende vis skal placere det overordnede ansvar for implementeringen hos statsministeren, nedsætte en mindre gruppe af ministre med særligt ansvar for implementeringen, samt inddrage alle regeringens ministre og ministerier i arbejdet med at implementere målene igennem den allerede eksisterende, tværministerielle arbejdsgruppe. For at styrke samarbejdet på tværs af ministerier, skal det desuden afklares, hvor de enkelte ministerier er relevante for implementeringen af verdensmålene, samt udpeges en afdelingschef for hvert ministerium, der er ansvarlig for implementeringen. Endeligt mener vi, at der skal rapporteres en status for arbejdet med målene årligt.

➤ **Sikrer demokratisk kontrol og langsigtet planlægning.**

Det er vigtigt med bredt politisk ejerskab, der går ud over den til enhver tid siddende regering. Folketinget skal derfor inkluderes i implementering af og opfølgning på målene, og derved sikre demokratisk kontrol og langsigtet forankring. Eksempelvis ved at inddrage verdensmålene i arbejdet for Folketingets præsidium; have en årlig forespørgsels- og redegørelsesdebat i Folketingssalen på baggrund af eksterne statusrapporter, eksempelvis fra civilsamfundet og ministerierne; samt etablere en tværpolitisk gruppe med deltagelse fra forskellige folketingsudvalg. Da målene kommer til at være gældende de næste 15 år, er det vigtigt, at der både bliver tænkt i kort- og langsigtet planlægning.

➤ **Inkluderer monitorering, samt ansvarlig og transparent afrapportering.**

I aftaledokumentet er det beskrevet, hvordan landene skal udføre regelmæssig afrapportering af udviklingen af alle målene på både det nationale, regionale og lokale niveau.

I denne sammenhæng er det vigtigt, at relevante aktører, herunder det danske civilsamfund og den private sektor bliver inddraget med mulighed for at kommentere og bidrage til afrapporteringen for at sikre transparens, og at alle områder inden for målrammen bliver dækket. Folketinget og relevante institutioner kan ligeledes inddrages i dette for at understøtte en solid afrapportering.

➤ **Bruger relevante eksisterende institutioner, handlingsplaner og strategier.**

Vi mener, at der i implementeringen af verdensmålene skal tages udgangspunkt i, hvad der allerede findes og eksempelvis gøres brug af eksisterende institutioner/organer, såsom relevante råd og fora og processer/planer (eksempelvis handlingsplanen for sammenhængende politikker for global udvikling, kommuner/regioners Agenda21-planer, UPR-anbefalinger til Danmark m.m.), der kan have relevans for implementeringen af målene. Alle ministerier skal kortlægge, hvilke institutioner og organer der allerede eksisterer inden for deres område, og som vil kunne medvirke i implementeringen.

➤ **Understøtter involvering af og koordinering mellem mange aktører.**

Der er brug for at samle og koordinere mellem de relevante aktører, så både eksempelvis ministerier, kommuner, Folketinget, forskere, civilsamfund og den private sektor bliver inddraget i arbejdet med at monitorere og implementere målene. De relevante aktører skal samles for at kunne bidrage med relevant viden og ekspertise på tværs af målene, men også for at samle de forskellige niveauer (globalt, nationalt og lokalt). Dette kan et nationalt råd, forum eller en platform være med til at sikre. I andre lande, eksempelvis Sverige og Tyskland, er der blevet nedsat både tværfaglige råd og komiteer med statsministeren for bordenden, der følger udviklingen, og er med til at komme med forslag og anbefalinger til regeringen vedrørende udfordringer eller handlingspunkter i forbindelse med målene. Vi mener, at der i en dansk kontekst skal etableres et lignende initiativ, der kan drøfte og monitorere udviklingen af målene, kvalificere og bidrage til den offentlige debat, samt have mulighed for at komme med bidrag til Danmarks arbejde med målene.

➤ **Indtænker alle niveauer og særligt relevante aktører.**

Det er nødvendigt, at både det globale, nationale, regionale og lokale niveau indtænkes i implementeringen, så det eksempelvis sikres, at verdensmålene er kendt i de danske regioner og kommuner og indtænkes i disses politikker og indsatser. Derudover skal det sikres, at særligt relevante aktører bliver demokratisk repræsenteret i implementeringsstrukturene, bliver hørt og får en relevant rolle at spille i implementeringen, eksempelvis unge mennesker, der skal være med til at sikre, at målene gennemføres frem mod 2030 og i mange år efterfølgende.

Danmark skal have en samlet handlingsplan for implementering

Den danske regering bør udarbejde en samlet handlingsplan for dansk implementering af verdensmålene for at sikre koordinering af alle ressortministeriers implementering. Planen bør være klar til FN's High Level Political Forum den 11.- 20. juli 2016, hvor flere lande, inklusiv Sverige og Tyskland, allerede har meldt sig til at lade deres implementering af verdensmålene evalueres. Handlingsplanen skal:

➤ **Inkludere både nationale politikker og globalt engagement.**

Verdensmålene forpligter først og fremmest Danmark på nationale politikker. Danmark har tradition for et globalt engagement, der skal bæres videre og strømlines med verdensmålene.

Danmark skal være foregangsland for koblingen mellem nationale politikker og det globale engagement, hvorfor implementeringen bør tage udgangspunkt i én samlet handlingsplan, der adresserer de forskellige mål, delmål og indikatorer både fra et nationalt og globalt perspektiv.

➤ **Prioritere de mål og delmål Danmark er længst fra at nå.**

Ikke alle 17 mål og 169 delmål er lige aktuelle for Danmark, hvorfor det vil give mening, at Danmark prioriterer nogle af målene højere i implementeringsfasen. Det er essentielt, at Danmark ikke kun forholder sig til de mål, hvor vi allerede gør det godt. De forskellige danske ressortministerier bør lave en redegørelse af nuværende politikker, lovgivning og indsatser, der kortlægger henholdsvis hvilke mål, delmål og indikatorer Danmark klarer sig godt på, og hvilke Danmark er længst fra at nå. I forhold til hvilke mål der prioriteres udviklingspolitisk, bør Danmark ramme den rigtige balance mellem at tage lederskab på de mål, som globalt er i fare for at blive lavt prioriteret og de mål, hvor Danmark har en historik, en knowhow og best-practice erfaringer. Det bør desuden overvejes at inkludere delmål i den danske handlingsplan, der ikke kom med i det endelige aftaledokument, men som vurderes relevante for den danske implementering og/eller er en prioritet for Danmark.

➤ **Indeholde konkrete politiske målsætninger.**

Flere af de 17 mål og 169 delmål indeholder ikke helt konkrete målsætninger. Det er derfor et helt centralt led i en dansk handlingsplan at formulere en række konkrete politiske målsætninger inden for de mål og delmål, som Danmark er længst fra at nå. Uden politisk vedtagende mål vil administrationen ikke have et brugbart grundlag at arbejde ud fra, og Folketinget vil ikke have mulighed for at holde regeringen ansvarlig.

➤ **Indeholde nationale indikatorer og konkrete tidsplaner.**

For løbende at kunne måle om den danske implementering af målene nærmer sig de konkrete politiske målsætninger og nås inden 2030, bør den danske handlingsplan inkludere nationale indikatorer og faste tidsplaner for, hvornår de enkelte mål og delmål forventes at blive nået.

➤ **Bygge på en inkluderende proces.**

En vellykket implementering af målene kræver en bred involvering af alle relevante interessenter. Både **civilsamfundet og andre aktører** (kommuner, regioner, den private sektor, osv.) skal inddrages i alle faser af handlingsplanen (udvikling, udførelse og opfølgning). Der skal være særligt fokus på også at inkludere relevante nationale aktører.

➤ **Have bred politisk opbakning.**

For at skabe kontinuitet i implementeringen af målene fra 2016-2030, på trods af skiftende regeringer i perioden, er det vigtigt, at der sikres en bred politisk opbakning til handlingsplanen.

➤ **Følges op med en årlig statusrapport.**

For løbende at kunne vurdere om implementeringen af målene skrider fremad, bør handlingsplanen følges op med en årlig statusrapport, der afspejler Danmarks arbejde og udviklingen af målene både nationalt og globalt, og som kan føde ind i den internationale afrapportering til FN's High Level Political Forum og eventuel afrapportering til regionale strukturer og institutioner.

Danmark skal udbrede kendskabet til målene og sikre folkelig viden, ejerskab og engagement

Hvis verdensmålene skal gennemføres, er det nødvendigt med en bred folkelig viden, ejerskab og engagement i forhold til målene og deres betydning. Dette vil også være med til at sikre, at vore politikere vil kæmpe for verdensmålenes opfyldelse nationalt og internationalt. Derfor er det vigtigt at sikre, at alle danskere får kendskab til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. Der er på denne baggrund behov for et grundigt oplysningsarbejde, der henvender sig til de danske borgere, men også til relevante nationale aktører, der skal involveres i Danmarks arbejde med målene. Vi tror på, at verdensmålene kun for alvor kan blive kendt og indarbejdet i det danske samfund, hvis civilsamfundet, den private sektor, kommuner, regeringen og andre aktører samarbejder om denne opgave.

Regeringen må derfor tage initiativ til at skabe gode rammer, der kan **sikre en bred folkeoplysende og folkeinddragende indsats** omkring de nye verdensmål i samarbejde med de relevante aktører og med tilvejebringelse af de nødvendige midler.

En del af denne indsats kan ske ved at bygge videre på den platform for kommunikation og dialog, som Verdens Bedste Nyheder har bygget op siden 2010. Her er konkrete forslag blandt andet:

- **Involvér danske unge og skolebørn.** "Verdenstimen" bør videreføres som en ambitiøs og inkluderende måde til at involvere danske skolebørn og unge i verdensmålene og sikre, at disse får indsigt i alle tre dimensioner af bæredygtig udvikling. Verdenstimen koordineres af Verdens Bedste Nyheder, og flere af Globalt Fokus og 92-gruppens medlemsorganisationer indgår som aktive partnere i denne formidling, der fast kommer til at ligge i begyndelsen af september. Vi anbefaler, at alle ministerier tilslutter sig denne brede ramme og mulighed for at arbejde målrettet med undervisningssektoren om verdensmålene.
- **Oplys og stil krav til danske virksomheder.** Der bør i samarbejde med erhvervsorganisationerne udvikles brugbart materiale om verdensmålene til danske virksomheder, der giver dem lyst til og muligheder for at udvikle forretningsmodeller for en aktiv deltagelse i realiseringen af verdensmålene. Samtidig bør regeringen stille krav til danske virksomheder om, at de efterlever FN's retningslinjer for Menneskerettigheder og Erhverv (UNGP) og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder i forbindelse med deres deltagelse i realiseringen af verdensmålene.
- **Skab verdensmålsambassadører.** Der bør udvikles et koncept for "verdensmålsambassadører" à la klimaambassadørerne, der er og har været aktive i store dele af landet. Ambassadørerne arbejder fire-strengt med viden, kompetenceudvikling til at blive en forandringsagent, udførelse af projekt/kampagne/strategi og evaluering med fokus på videreudvikling.
- **Arbejd lokalt med verdensmålene.** Danske kommuner bør i samarbejde med KL inviteres med i arbejdet for verdensmålenes udbredelse, og at Danmark lever op til sine forpligtelser for bæredygtig udvikling – også lokalt.
- **Skab opmærksomhed og dialog.** Hvert år på Folkemødet og ved andre relevante anledninger skal der være debatter og aktiviteter om verdensmålene.

En anden del af det at **skabe en bred folkeoplysende og folkeinddragende indsats** er at sikre en reel inddragelse og finansiering af danske civilsamfundsorganisationers oplysningsindsatser og deltagelse i implementering af verdensmålene. Det gælder både de, der arbejder internationalt og nationalt på de 17 måls områder. Civilsamfundsorganisationer kan via deres tætte kontakt med medlemmer landet over nå borgere i deres nærmiljø og herigennem skabe en anden type deltagelse og et andet type engagement end eksempelvis nationale kampagner.

Tredje del: Udvalgte anbefalinger til hvert af de 17 mål

De følgende 17 sider giver konkrete anbefalinger til, hvordan Danmark skal implementere hvert af de 17 verdensmål. Anbefalingerne er et lille udsnit af alle de anbefalinger, som danske civilsamfundsorganisationer har samlet, og som løbende vil blive delt med relevante beslutningstagere og ministerier.

For hvert verdensmål har vi udvalgt et eksempel på en national og en global anbefaling til, hvordan Danmark skal implementere det konkrete mål. Den nationale anbefaling retter sig mod danske indenrigspolitikker, mens den globale anbefaling retter sig mod Danmarks globale engagement. De to anbefalinger kan således ikke betragtes som opsummerende eller udtømmende for det givne mål, men er netop blot eksempler på anbefalinger. Mange temaer og anbefalinger overlapper hinanden, hvilket understreger verdensmålenes holistiske tilgang til udvikling og bæredygtighed.

Mål 1: Afskaf alle former for fattigdom i hele verden

Introduktion

Danmark er et af de få lande i verden som opfylder sine forpligtelser om at give 0,7 % af BNI som bistand til udviklingslande. Overordnet set er Danmark således godt med, når det gælder mål 1 om at afskaffe fattigdom. Her følger to eksempler, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at afskaffe fattigdom i hele verden:

National anbefaling – mål 1.2

- **Danmark skal genindføre den nationale fattigdomsgrænse og udarbejde en handlingsplan for at udrydde fattigdom i Danmark**

I de seneste år har den officielle fattigdomsgrænse i Danmark været defineret ved en formue på under 100.000 kroner, og at man tre år i træk har haft en årsindkomst på under 103.000 kroner. I dag lever cirka 40.000 mennesker i langvarig fattigdom i Danmark, heraf er cirka 8.000 børn. Antallet af langvarigt fattige har været stigende de sidste ti år. Fra september 2015 afskaffede regeringen den officielle målestok for fattigdom, fattigdomsgrænsen, og har endnu ikke opsat en ny målestok. Danmark bør genindføre den nationale fattigdomsgrænse, så vi også i fremtiden kan vide hvor mange mennesker i Danmark, der lever i fattigdom. Desuden skal Danmark arbejde for at reducere antallet af fattige mennesker i Danmark gennem en ambitiøs handlingsplan, som fokuserer på dem med færrest ressourcer.

Global anbefaling – mål 1.1

- **Danmarks udviklingsbistand skal være fattigdomsorienteret, så bistanden går til de mennesker og grupper i verden, som lever i størst fattigdom**

Dansk udviklingsbistand har hidtil været opdelt i en fattigdomsorienteret og en global ramme, hvilket har sikret fokus på fattigdomsorientering og skabt mere transparens om anvendelsen af bistandsmidler. Den fattigdomsorienterede ramme blev nedlagt med finansloven for 2016. Desuden øgedes fokus på inddragelse af den private sektor i udviklings samarbejdet. En nylig evaluering fra Danida af erhvervsindsatser viser, at denne type bistand ikke er effektiv til at reducere fattigdom. Det er centralt, at dansk bistand igen fokuseres på at hjælpe de mest marginaliserede og fattige mennesker i verden, inklusiv oprindelige folk. Det skal ske, uanset om de bor i verdens fattigste lande, eller i mellemindkomstlande med ekstrem ulighed. Derfor skal bistanden fremover fokuseres dels på de mindst udviklede og skrøbelige stater og dels på mellemindkomstlande, hvor civilsamfundsorganisationer skal kunne arbejde med at støtte særligt udsatte grupper, og støtte det lokale civilsamfund i arbejdet med at adressere fattigdom og marginalisering i deres lande. Ud over dette skal Danmark yde særskilt bistand til at løse andre store globale problemer, herunder klima og miljø.

Mål 2: Stop sult og giv alle mulighed for nærende mad. Styrk bæredygtigt landbrug

Introduktion

I Danmark er der ikke store problemer med sult og fejlernæring, og potentielt skadelige dyrkningsmetoder som GMO er fortsat forbudt. Til gengæld er der store problemer med den danske landbrugsproduktions bæredygtighed. Her er to eksempler på, hvor Danmark kan øge sit bidrag til en mere lige global fordeling af bæredygtigt produceret mad:

National anbefaling – mål 2.4

- Danmark skal nedbringe den animalske landbrugsproduktions negative miljømæssige og sociale aftryk

Det danske landbrug er det mest intensive i verden, hvilket den store animalske produktion bidrager væsentligt til. Det intensive landbrug har store negative konsekvenser for det lokale vand-, hav-, og landmiljø i Danmark, og medfører store udledninger af drivhusgasser. Desuden har importen af proteinfoder til animalsk og industriel produktion alvorlige sociale og miljømæssige konsekvenser i de eksporterende lande. Alene fra Sydamerika importeres foder (særligt soja) som kræver et areal på størrelse med Sjælland for at blive dyrket. Danmarks animalske landbrugsproduktions negative aftryk bør derfor nedbringes både globalt og lokalt.

Global anbefaling – mål 2.3

- Danmark skal fremme decentral fødevarerproduktion for at bekæmpe sult, hvor sulten er

I arbejdet med politikkoherens for udvikling (PCD) har Danmark fødevarer sikkerhed som prioritet. Fødevarer sikkerhed og landbrugsudvikling er blevet sat lidt højere på dagsordenen de seneste år med en direkte kobling til danske handelsinteresser og offentlige-private partnerskaber inden for fødevarer og landbrug. På nuværende tidspunkt er det dog uklart, hvilken model for landbrugsproduktion, man ønsker at fremme igennem dansk udviklingspolitik. Det er vigtigt, at Danmark ikke bruger bistand og erhvervsamarbejder til at eksportere eller fremme den type produktionsstrukturer, som det danske landbrug bygger på, idet de er indrettet til intensiv storproduktion og eksport. I stedet bør Danmark promovere og støtte en landbrugsmodel bygget op omkring agro-økologiske principper og fokusere på smålandbrug, hvor kvinder også spiller en afgørende rolle. Danmark bør i denne sammenhæng sikre et fokus på, at jordrettigheder overholdes i tråd med internationale standarder. Der er brug for at fremme en decentral landbrugsmodel med balance mellem handelsfremme, højt værdi og selvforsyning, som kommer lokale småbønder til gode i tråd med en rettighedsbaseret tilgang, som er bæredygtig (også set ud fra en klima og miljøvinkel), og som fokuserer på at bekæmpe sult, der hvor sulten er, samtidig med at den ikke belaster miljø og naturressourcer.

3 SUNDHED OG TRIVSEL

Mål 3: Skab sikkerhed for sunde liv og styrk trivsel for alle i alle aldersgrupper

Introduktion

Danmark er kendt for sit skattefinansierede sundhedssystem, forskning inden for sundhed, medicinalvirksomheder og – særligt tidligere – for sundhed i sin udviklingsbistand. Sundhed er afgørende for social, økonomisk og miljømæssig udvikling, og er derfor centralt for opnåelsen af de andre mål. Her er to eksempler på, hvor Danmark kan forbedre sit bidrag til at sikre sundhed og trivsel for alle mennesker:

National anbefaling – mål 3.8

- **Danmark skal investere i et sundhedssystem, der er inkluderende, lige tilgængeligt for alle og tilpasset borgernes behov**

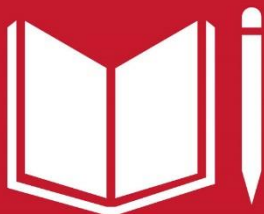
Danmark skal investere i sundhedsydelser, der er lige for alle, inklusiv lige adgang til information, forebyggelsesmetoder og behandling. Adgang til disse ydelser må ikke være betinget af borgernes evne til selv at opsøge hospitaler, af deres tilhørsforhold eller mangel på samme, hvilket eksempelvis kan være tilfældet for ældre, borgere uden for byerne, migranter og flygtninge eller af patientens seksuelle orientering eller kønsidentitet. Det kræver en ikke-stigmatiserende og inkluderende retorik, hvor fagpersoner uddannes til at tale med patienten om emner som seksuel sundhed og stigmatiserende sygdomme som hiv/aids. Særlige indsatser for at inkludere grupper som oplever barrierer i adgangen til sundhed bør være et samfundsansvar, og skal indtænkes i tilrettelæggelsen af sundhedsydelser i Danmark med udgangspunkt i patientens tryghed og velbefindende – både fysisk og mentalt.

Global anbefaling – mål 3.3

- **Danmark skal fokusere bistanden på fattigdomsrelaterede sygdomme, og på at udsatte grupper sikres adgang til information, forebyggelse og behandling**

Sygdomme såsom HIV, tuberkulose og malaria kræver fortsat mange menneskeliv i verdens fattigste lande, og undergraver økonomisk udvikling og social stabilitet. Danmark bør støtte innovation, forskning og udvikling inden for bekæmpelse af fattigdomsrelaterede sygdomme, så vi i 2030 kan opleve et endegyldigt stop for de store epidemier. Dette kræver en indsats for at sikre lige ret til sundhed globalt, så personer ikke diskrimineres på baggrund af deres køn, seksuelle orientering eller kønsidentitet, psykisk sygdom, stofmisbrug eller sexarbejde, men har lige adgang til information, midler til forebyggelse og behandling. Dettens sikres blandt andet gennem fortsat støtte til CSO'er, modarbejdelse af diskriminerende lovgivning, investering i teknisk ekspertise for evidensbaserede indsatser og viden om målgruppens behov.

4 KVALITETS- UDDANNELSE

Mål 4: Giv alle mennesker inkluderende kvalitetsuddannelse og mulighed for livslang læring

Introduktion

Danmark er kendt for sin unikke uddannelsesmodel, hvor alle borgere har adgang til gratis uddannelse fra folkeskole til universitet. Her er to eksempler på, hvor Danmark kan forbedre sit bidrag til at sikre kvalitetsuddannelse for alle mennesker:

National anbefaling – mål 4.7

- Danmarks befolkning skal oplyses og uddannes til at agere i en globaliseret verden, hvor de kan bidrage til bæredygtig udvikling, fremme af menneskerettigheder og globalt medborgerskab

Folkeskolereformen fra 2014 har blandt andet som mål at åbne folkeskolen for omverdenen og undervise i aktivt medborgerskab, demokrati og bæredygtig udvikling. Denne målsætning bør følges op af en ambitiøs implementering, så børn allerede i folkeskolen bliver uddannet som aktive globale medborgere med forståelse for verdensmålene og for egen rolle i verdenssamfundet. Undervisningen vil give værktøjer til at forstå og navigere i en globaliseret verden, og bør også udbredes til børnehaver, ungdomsuddannelser, højskoler, videregående uddannelser og efteruddannelser. Det er oplagt og relevant at inkludere både civilsamfundet, det frivillige foreningsliv og erhvervslivet i uddannelsen i bæredygtig udvikling. På den måde styrkes den uformelle dannelse og livslange læring, som den nordiske tradition for folkeoplysning og uddannelse bygger på.

Global anbefaling – mål 4.1, 4.2, 4.3

- Danmarks udviklingsbistand skal sikre retten til gratis kvalitetsuddannelse med fokus på menneskerettigheder og bæredygtig udvikling

Det er på nuværende tidspunkt uklart, hvordan den danske regering vil prioritere bistand til uddannelse i fremtiden. Danmark har især støttet formel grunduddannelse, mens der traditionelt har været mindst støtte til uformel, ungdoms- og voksenuddannelse. Danmark bør have en ambitiøs udviklingspolitik på uddannelsesområdet, hvor vi arbejder for retten til gratis kvalitetsuddannelse med fokus på både intellektuelle og andre færdigheder, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling. Herunder bør vi fokusere på læreruddannelsernes kvalitet. Vi skal arbejde for inklusion af de mest marginaliserede grupper samt arbejde med de forskellige former for eksklusion fra uddannelse. Danmark bør særligt prioritere støtte til uddannelse i skrøbelige situationer og konfliktramte områder.

5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Mål 5: Opnå ligestilling og styrk alle kvinder og piger

Introduktion

I Danmark er mænd og kvinder formelt set ligestillede i de fleste sammenhænge. Der er dog stadig områder, hvor ligestillingen halter, og hvor udsatte grupper ikke har samme rettigheder som resten af befolkningen. I mange andre lande står det meget dårligt til med ligestillingen, hvor piger og kvinder diskrimineres og udsættes for vold, ligesom de holdes ude af politiske og økonomiske beslutningsprocesser, der har afgørende betydning for deres liv. Her er to eksempler på, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at opnå ligestilling for alle mennesker:

National anbefaling – mål 5.1

- Danmark skal sikre en lovgivning som på alle områder fremmer ligestilling, herunder ift. barsel til mænd, forældreorlov, værnepligt og rettigheder for migranter og handlede kvinder

Ligestillingen mellem mænd og kvinder i Danmark er udfordret af blandt andet et kønsopdelt arbejdsmarked, værnepligt, lønforskel og ulige barselsfordeling. Mens nogle af disse problemer skal løses gennem oplysning og styrkelse af kvinder i eksempelvis lønforhandlingssituationer, kan en række problemer overkommes gennem lovgivning, overenskomster eller aftaler, der fremmer reel ligestilling. Det kunne eksempelvis være i forhold til barsel til mænd, forældreorlov og værnepligt, men også i forhold til rettigheder til mennesker uden formel status, såsom handlede kvinder og illegale migranter.

Global anbefaling – mål 5.a

- Danmark skal styrke sit arbejde med ligestilling både finansielt og programmatisk i konkrete ligestillingsprojekter og på tværs af sektorer

Mangel på ligestilling og diskrimination mod kvinder er en af de største barrierer for bæredygtig udvikling, som verden står overfor. Dette skyldes mange forhold, som for eksempel diskriminerende lovgivning, patriarkalske samfundsstrukturer, fasttømrede kønsroller, økonomisk ulighed, vold osv. Det betyder, at mange hundrede millioner kvinders menneskerettigheder krænkes hver dag, og at de derfor har svært ved at få den uddannelse, det job og den familie, som de ønsker sig. Det er bevist igen og igen, at investering i ligestilling og kvinder er afgørende for bæredygtig udvikling. Danmark er i en førerposition på dette område, og bør fortsat kæmpe for, at kvinders menneskerettigheder og ligestilling prioriteres og integreres i alle indsatser for bæredygtig udvikling.

Mål 6: Giv alle mennesker bæredygtig adgang til vand og sanitet

Introduktion

Danmarks grundvand er af god kvalitet, og langt størstedelen af den danske befolkning har ikke behov for at købe vand på flasker til det daglige behov. Det er vigtigt at beskytte og forbedre Danmarks vandkvalitet, så danskerne også i fremtiden kan nyde adgangen til vand og sanitet. Her er to eksempler på, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at give alle mennesker adgang til rent vand:

National anbefaling – mål 6.3

- Danmark skal nedbringe sin udledning af pesticider og næringsstoffer til grundvand, søer og hav

Den danske landbrugsproduktion udleder store mængder pesticider og næringsstoffer til grundvand, søer og hav, hvilket har store konsekvenser for kvaliteten af danskernes drikkevand og økosystemer i søer, åer og hav. Foringelsen af Danmarks vandressourcer er et skridt væk fra målsætningen om bæredygtig adgang til vand for alle. Derfor bør forureningen stoppes og planer for brug af drikkevand og regnvand gentænkes, og vandafgift bør bruges aktivt som instrument til at nedbringe vandforbrug i landbruget.

Global anbefaling – mål 6.1, 6.2

- Danmarks bistand, handelsaftaler og investeringer skal bidrage til at sikre rent vand og sanitet for alle

Dansk humanitær- og udviklingsbistand bør fortsat støtte anskaffelsen af lige adgang til rent drikkevand til en overkommelig pris, hygiejne og sanitet, og støtte forebyggelse af afføring i det fri, med vægt på sundhed og miljø og på at støtte de mest sårbare med et særligt hensyn til piger og kvinders behov i forbindelse med menstruation. Dansk udviklingsbistand bør støtte bæredygtig anvendelse af vandressourcerne, herunder forbedre vandkvaliteten samt beskytte og genoprette vandrelaterede økosystemer.

Danmark skal i al ekstern ageren (i handelsaftaler, investeringer, udviklings- og humanitær strategi etc.) være et foregangsland i forhold til spildevandsproblematikker, genanvendelse af vand samt nedbringelse af vandforbrug i produktionen. Samtidig skal Danmark støtte opbygningen af vandsystemer, spildevandsbehandling, og miljøstandarder i de lande som Danmark investerer i. Danske virksomheder bør rapportere vandforbrug i deres CSR-rapportering til OpenAid.

Mål 7: Giv alle mennesker bæredygtig adgang til pålidelig og moderne energi, der er til at betale

Introduktion

Internt i Danmark er der ikke problemer med adgang til økonomisk overkommelig, moderne og pålidelig energi, men der er behov for at omstille energisystemet til vedvarende energi. Globalt har Danmark tidligere støttet fremme af bæredygtig og vedvarende energi i udviklingslande, men i 2016 er klimapuljen reduceret til 270 mio. kr., hvilket næsten er en halvering i forhold til 2014. Her er to anbefalinger til, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at give alle mennesker adgang til bæredygtig, vedvarende energi:

National anbefaling – mål 7.2

- Danmark skal omstille til bæredygtig energiforsyning, inklusiv transport, baseret på 100 % vedvarende energi senest i 2050.

Danmark bør opstille nationale mål, delmål og konkrete tiltag, der kan sikre en omstilling til 100 % bæredygtig og vedvarende energi hurtigst muligt og senest i 2050. Både energieffektivitet og udbygning med vedvarende energi er centrale i denne omstilling. Danmark er relativt god til at bruge energi effektivt, både i industriel produktion og i husholdninger. Der er dog behov for at sænke både transportsektoren og den eksisterende boligmasses energiforbrug, og sikre at alle boliger, både ejer- og lejeboliger har incitament til energirenovering og forsyning med vedvarende energi. Vedvarende energi bruges i stigende grad i Danmark, men alligevel udgør vedvarende energi kun ¼ af landets energiforbrug, hvis transportsektoren inkluderes. I omstillingen til 100 % vedvarende energi er øget folkelig dialog og deltagelse vigtig, så lokal opbakning og fordele ved vedvarende energiudvikling øges.

Global anbefaling – mål 7.1

- Danmark skal vise det gode eksempel for, hvordan man styrker samarbejdet mellem offentlige og private interesser med henblik på at øge finansieringen af bæredygtig og vedvarende energi i udviklingslandene.

Danmark er førende inden for udvikling af bæredygtige og vedvarende energikilder, særligt vindenergi. Desuden har de danske kraftværker en høj udnyttelse af brændsel, idet el- og varmeproduktion kombineres. Danske helhedsløsninger og vedvarende energiteknologier kan have interesse for mange udviklingslande, og der er på energiområdet gode muligheder for danske virksomheder, som kan forenes med offentlige interesser i udviklingslande. Samtidigt er det dog vigtigt, at Danmark arbejder for at sikre gennemsigtighed og folkelig deltagelse i energirelaterede beslutningsprocesser i udviklingslandene, således at civilsamfundet kan deltage i såvel planlægning som udvikling af energisektorer.

8 ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

Mål 8: Promovér vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst med anstændigt arbejde til alle

Introduktion

Danmark er kendt for den danske model, som skaber fleksibilitet og sikkerhed for arbejdsgivere og arbejdstagere, og som gennem aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter sikrer respekt og beskyttelse af arbejdstagernes grundlæggende rettigheder. Disse gode erfaringer skal Danmark bygge videre på i sit arbejde ude i verden. Her er to eksempler på, hvor Danmark kan forbedre sit bidrag til at skabe bæredygtig økonomisk vækst og anstændige jobs til alle:

National anbefaling – mål 8.8

➤ Danmark skal bevare sikkerheden i den danske model

Danmarks arbejdsmarkedsmodel sikrer basale rettigheder for arbejdere via aftaler mellem arbejdsmarkedets parter og et minimum af lovgivning, og modellen tilsigter både fleksibilitet og sikkerhed. Arbejdskraftens fri bevægelighed i EU, sort arbejde, udbredelse af løs- og korttidsansættelse, samt øget brug af vikarbureauer og underentreprenører skaber nye udfordringer. Der er risiko for at disse forhold skaber en ny underklasse i Danmark, som lever i fattigdom trods arbejde, og ikke er sikret grundlæggende arbejdstagerrettigheder. Danmark skal sikre rimelige, ensartede løn- og arbejdsvilkår for alle, der arbejder i Danmark, samt sikre efterlevelse af ILO's konventioner om arbejdstagernes ret til at organisere sig og indgå kollektive overenskomster.

Global anbefaling – mål 8.5

➤ Danske erhvervsfremstød i udviklingslande skal reducere fattigdom ved at skabe lokale, varige og bæredygtige jobs

Dansk udviklingsbistand har det seneste årti øget fokus på privatsektordrevet udvikling og vækstsikring, samt en højere grad af sammentænkning mellem målene for den danske udviklingsbistand og varetagelse af dansk erhvervslivs interesser. I Danidas landeprogrammer og erhvervsinstrumenter, som støtter erhvervsfremme, er det vigtigt at fokus bevares på at skabe inklusiv vækst gennem varige og anstændige jobs til udviklingslandenes egne marginaliserede borgere med fokus på bæredygtig udvikling. Danmark bør fortsat støtte opbygning af kapacitet hos myndigheder, arbejdsmarkedets parter og den lokale arbejdsstyrke i udviklingslandene, samt arbejde for at lette transitionen fra uformel til formel sektor med blik for lokale forhold, herunder de utilsigtede effekter ved jobskabelse inkl. fortrængte jobs i samme område eller sektor. I den forbindelse kan Danmark med fordel gøre brug af sine traditionsrige erfaringer med udvikling af bæredygtige løsninger især på miljø-, arbejdsmiljø og socialområdet. Desuden bør Danmark aktivt fremme en multi-stakeholder-tilgang, hvor virksomheder og civilsamfundsorganisationer danner partnerskaber i udviklingslande og internationalt inden for og på tværs af sektorer for at udvikle bæredygtige forretningsmodeller. Dette arbejde bør foregå inden for rammerne af UN Guiding Principles on Business and Human Rights og OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder.

9 INDUSTRI, INNOVATION OG INFRASTRUKTUR

Mål 9: Byg robust infrastruktur, promovér inkluderende og bæredygtig industrialisering og skab innovation

Introduktion

Danmark har en veludbygget infrastruktur, som muliggør effektiv transport og forsyning på tværs af landet. Til gengæld er Danmark bagud når det gælder bæredygtig industrivirksomhed og genanvendelse af ressourcer. Nedenfor er to eksempler på, hvordan Danmark kan bidrage til at skabe en robust, sikker og bæredygtig infrastruktur og industrialisering:

National anbefaling – mål 9.1

- Danmark skal omlægge politikker, der fremmer fossilt brændstof, så bæredygtige energiformer får bedre markedsvilkår

Internationalt er Danmark med i kreds af lande som støtter fjernelsen af fossile subsidier. Danmark har dog selv politikker, som fremmer fossile brændstoffer. Det anslås, at den danske stat samlet set støtter olie, gas og benzin med op til 14 mia. kroner årligt. Eksempelvis fritages landbrugssektoren, færger og gaskraftvarme for energiafgifter. Bilejere støttes med transportfradrag og med uberettigede rabatter i registreringsafgift og den grønne ejer-afgift. Disse subsidier bør gentænkes, så de støtter opbygningen af bæredygtig infrastruktur, eksempelvis ved at fremme offentlig transport frem for privatbilisme. På samme måde bør Danmark arbejde på at etablere rammebetingelser, som gør det billigere at rejse med tog end med fly, eksempelvis ved at etablere afgifter på flybrændstof gennem ICAO.

Global anbefaling – mål 9.1

- Danmark skal støtte det multilaterale arbejde med opbygning af infrastruktur og industriudvikling i udviklingslande

Infrastruktur og bæredygtig industrialisering er fundamentet for, at skrøbelige stater og udviklingslande kan opnå bæredygtig økonomisk velstand. Effektiv infrastruktur gør det muligt for virksomheder at etablere og drive industri samt sikre, at forarbejdning og udvikling af råvarer fastholdes nationalt. Især råvarers værditilvækst gennem forarbejdning kan skabe øget beskæftigelse og reducere fattigdom. Derfor er det helt nødvendigt, at Danmark i fremtiden prioriterer arbejdet med opbygning af infrastruktur og industriudvikling, som skaber bæredygtig økonomisk vækst med mennesker i centrum og respekt for menneskerettigheder. FN's industriudviklingsorganisation UNIDO er en af de multilaterale organisationer, som særligt fokuserer på industriel udvikling og infrastruktur. Derfor bør Danmark omgøre sin beslutning om at forlade UNIDO, og fastholde opbygningen af et nordisk kontor for organisationen.

Mål 10: Reducér ulighed i og mellem lande

Introduktion

Danmark er et af de mest velstående og lige lande i verden, og befinder sig dermed i den velstillede ende af verdens lande. Ligesom i store dele af verden er uligheden dog vokset kraftigt de seneste år. Her er to eksempler på, hvor Danmark kan forbedre sit bidrag til at skabe en mere lige verden:

National anbefaling – mål 10.2

- Danmark skal vende tendensen til øget national ulighed, og sørge for at afstanden mellem rig og fattig mindskes

Den økonomiske ulighed i Danmark stiger i disse år, både i forhold til indkomst og formue, samt mellem kønnene. Således er Danmark en del af den globale tendens til, at uligheden mellem de rigeste og de fattigste øges. Danmark har gode forudsætninger for at vende denne udvikling, særligt på grund af stærke institutioner og tradition for levering af gode offentlige ydelser. Hvis Danmark prioriterer kvalitetsuddannelse for alle, og sikrer fri og lige adgang til sundhedsydelser, bidrager det til at udligne skellet mellem rig og fattig, og styrker den sociale mobilitet.

Global anbefaling – mål 10.4

- Danmark skal styrke arbejdet med at sikre progressive skattesystemer i udviklingslande

Danmark bør arbejde for progressive beskatningssystemer og klare fordelingsmekanismer til at adressere ulighed i udviklingslande. Herunder bør Danmark både støtte nationale og globale tiltag, som sikrer øgede skatteindtægter til udviklingslandene, som eksempelvis kapacitet til at inddrive skat, gennemsigtighed i offentlige budgetter og gennemsigtighed i omfordelingen og leveringen af ydelser. Skattesystemet er et vigtigt redskab til at reducere ulighed. I dag er udviklingslandenes skat-til-BNP-ratio på 18 procent, hvilket er væsentligt lavere end gennemsnittet for OECD-landenes 35 procent. Det betyder, at mange ressourcer i udviklingslande aldrig beskattes, og dermed ikke anvendes til at reducere uligheden gennem finansiering af offentlige goder. Danmark skal styrke indsatsen for opbygning af skattesystemer og lukke skattehuller i danske prioritetslande. Herudover skal Danmark arbejde for, at skattemidler anvendes til at forbedre forholdene for mennesker, der lever i fattigdom, og dermed mindske uligheden.

Mål 11: Gør byer og bebyggelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

Introduktion

Over halvdelen af verdens befolkning bor i byerne – om 10 år er det mere end 60 %. Selvom størstedelen af verdens fattigste stadig bor på landet, findes den største koncentration af fattige og den største ulighed i byerne. Derfor er det centralt at arbejde med byer i udvikling, både nationalt og globalt. Danske byer ligger i top på områder som bæredygtighed, inklusion og sikkerhed. Her er dog to eksempler på, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at skabe inkluderende, grønne, bæredygtige byer og lokalsamfund:

National anbefaling – mål 11.3

- Danmark skal sikre en sammensat boligmasse i byer og lokalsamfund, så polarisering og ghettodannelse undgås

Danmark skal gennem byfornyelseslove forbedre boligsociale forhold, særligt i udsatte boligområder. Desuden er der behov for bedre dataindsamling og analyser af byers socioøkonomiske sammensætning for at belyse polarisering. Disse analyser skal også undersøge forholdene i udsatte byområder, herunder for marginaliserede og udokumenterede befolkningsgrupper. Danmark bør sikre en bæredygtig sammensætning af mennesker og sammenhæng i alle byer og lokalsamfund, såvel som at sikre ren luft og natur i byen.

Global anbefaling – mål 11.3

- Danmark bør rette et særligt fokus på de hastigt voksende byer i udviklingslande med hovedvægt på tilpasning af den rettighedsbaserede tilgang, miljø, civilsamfundsopbygning og demokratisk inddragelse.

Verdens hastigt voksende byer udgør en ny og anderledes kontekst for udviklingsarbejdet. Derfor bør Danmark rette et særligt fokus på udviklingssamarbejde i byer. Der skal gennemføres decentrale og tværsektorielle indsatser med tilgang til byen som en særlig udviklingskontekst. Særligt er der behov for en rettighedsbaseret tilgang til civilsamfundsopbygning og demokratisk inddragelse i byer, så marginaliserede og udokumenterede befolkningsgrupper får mulighed for deltagelse i beslutningsprocesserne og arbejdet. Indsatserne skal fokusere på at tilvejebringe sikre, demokratiske og bæredygtige byrum. Tilvejebringelsen af ny viden om fattigdom, ulighed, usikkerhed og vold (særligt kønsbaseret vold), samt integrationen af natur og miljø i udviklingen af byer skal prioriteres. Slutteligt skal Danmark sammentænke udviklingsprojekter og voksende erhvervsinteresser i byudvikling som en eksportvare, samt sikre, at det sker i tråd med internationale retningslinjer (herunder UNGPs), så Danmark samlet set bidrager til, at udviklingslandenes hastigt voksende byer bliver mere inkluderende.

Mål 12: Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre

Introduktion

Danmark har et af verdens største økologiske fodaftryk pr. indbygger. Der er i høj grad brug for, at vi i Danmark ændrer vores forbrugs- og produktionsmønstre i en mere bæredygtig retning, hvis vi skal leve op til de nye Verdensmål. Det skal ske på en lang række områder³. Nedenfor er givet to eksempler på, hvordan Danmark kunne forbedre sit bidrag til at sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre:

National anbefaling – mål 12.5

- Danmark skal hurtigst muligt udarbejde en handlingsplan for, hvordan Danmark i 2030 vil have opnået bæredygtig produktion og forbrug.

Der skal udarbejdes en handlingsplan, der konkret og med delmål anviser, hvordan vi i 2030 når et bæredygtigt forbrugs- og produktionsmønster. En sådan handlingsplan må tage udgangspunkt i, hvad der inden for planetens økologiske råderum er til rådighed per verdensborger. Handlingsplanen må dække alle betydende sektorer, herunder import af naturressourcer til dansk produktion og forbrug, plan for at reducere affaldsmængden, herunder effektiv resurseanvendelse og genanvendelse⁴. Et centralt virkemiddel bør være en omlægning af afgiftssystemet, så det altid er nemmest og billigst at handle bæredygtigt, så forureneren betaler, og så der er økonomiske gevinster for virksomheder, der agerer bæredygtigt.

Handlingsplanen bør udarbejdes på tværs af alle de relevante ministerier og sektorer i Danmark, og bør via en målrettet oplysningskampagne inddrage den danske befolkning⁵.

Global anbefaling – mål 12.3 (og mål 2.3, 7, 12.a)

- Danmark skal investere i at reducere fødevarespild i udviklingslande

Store mængder fødevarer går til spilde i udviklingslande på grund af utilstrækkelig infrastruktur, energiforsyning og opbevarings- og kølefaciliteter. Danmark kan bidrage til at reducere dette madspild ved at investere i den manglende infrastruktur, herunder gennem etablering af decentral/off-the-grid elforsyning af vedvarende energi. Derved skabes mulighed for køl og viderebearbejdning af lokale fødevarer, så fødevarespild undgås. Den investering vil samtidig fremme øget fødevarerproduktion lokalt (2.3), give landbefolkning adgang til moderne energiformer (7) og støtte ulande i retning af bæredygtig forbrug og produktion (12.a).

³ Se blandt andet mål 2 og 9

⁴ Herunder SDG delmål 12.6 og 12.7

⁵ SDG delmål 12.8

Mål 13: Gør straks det, der skal til for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

Introduktion

Danmark skal være foregangsland både hvad angår den hjemlige omstilling for at nedsætte vores klimabelastning og i forhold til den internationale klimaproces og -indsats. Der er i høj grad brug for lande, der viser, at man kan gennemføre en ambitiøs grøn omstilling og samtidigt opretholde et højt velfærdsniveau. Samtidigt er der brug for en stærk dansk indsats i de internationale klimaforhandlinger og som del af den internationale klimaindsats generelt. Med den nye klimaaftale fra COP21 bliver det afgørende at nogle lande presser på for langt større ambitioner de nærmeste år, hvis det skal lykkes at holde den globale temperaturstigning så langt under 2 grader som muligt, og endda sigte mod 1,5 grad.

Danmark er i en god position til at være et sådant foregangsland både nationalt og internationalt, men det kræver en forsat udbygning og styrkelse af den danske klima- og energipolitik. Nedenfor er givet to eksempler på, hvordan Danmark kan forbedre sit bidrag til at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser:

National anbefaling – mål 13

➤ Danmark skal fastholde og styrke hjemlige klimamål

Danmark skal fastholde, yderligere styrke og fastsætte nye ambitiøse delmål for reduktioner i Danmarks hjemlige drivhusgasudledninger og den grønne omstilling generelt. Disse mål bør bl.a. inkludere et 40 % reduktionsmål for 2020, udfasning af kul senest i 2025, 100 % vedvarende energi i el- og varmesektoren senest i 2035 og et mål for omstillingen til 100 % bæredygtig, vedvarende energi, inklusiv i transportsektoren, hurtigst muligt og senest i 2050.

Global anbefaling – mål 13

➤ Danmark skal styrke sin internationale klimaindsats

Danmark skal styrke sin globale klimaindsats gennem både EU, FN's klimaforhandlinger og det globale handlingsspor. I EU skal Danmark arbejde for, at EU hæver det nuværende, utilstrækkelige ambitionsniveau for både 2020 og 2030 som konsekvens af Paris-aftalens styrkede temperaturtærskel og langsigtede mål. Danmark skal også øge den internationale klimafinansiering hurtigst muligt og sikre en markant stigningsgrad i de følgende år. Midlerne skal være nye og additionelle og balanceres ligeligt mellem tilpasning og reduktioner. Danmark bør desuden – med afsæt i sin menneskerettighedsbaserede tilgang til støtte af udviklingslandene – gøre en indsats for, at referencen til menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder i Paris-aftalens præambler bliver refereret til og styrket i fremtidige aftaler.

Mål 14: Beskyt oceaner, have og marine ressourcer, og brug dem til bæredygtig udvikling

Introduktion

De danske havområder er i dag i dårlig miljøtilstand på grund af overfiskeri, mangel på et netværk af effektivt beskyttede havområder, udledning af næringsstoffer og miljøgifte, samt råstofindvinding. Danmark præger som fiskerination også havmiljøets sundhed internationalt, eksempelvis gennem international handel med fisk og skaldyr. Her er to eksempler på, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til et sundt havmiljø og en bæredygtig udvikling:

National anbefaling – mål 14.2

- Danmark skal fremme det naturskånsomme og selektive kystfiskeri

Etablering af et netværk af effektivt beskyttede havområder, udpeget på grundlag af kortlægning af biologisk vigtighed, og hvor destruktivt fiskeri i form af f.eks. trawl er forbudt, vil være et væsentligt bidrag til sunde fiskebestande i Danmark. En styrkelse af det naturskånsomme kystfiskeri via økonomisk støtte og en omlægning af kvotefordelingen, så den indregner sociale og miljømæssige bæredygtighedskriterier, vil dels sikre robuste fiskebestande og dels gavne danske lokalsamfunds økonomiske overlevelse og sociale sammenhængskraft. Desuden skal det skønsomme kystfiskeri have en markant øget markedsandel i fremtiden.

Global anbefaling – mål 14.4

- Danmark skal fremme bæredygtigt fiskeri og handel i udviklingslande

Danmark kan gennem erhvervsstøtte, handelspolitik og EU's fiskeriaftaler arbejde for, at udviklingslande får bedre kontrol med og gavn af fiskeriet i deres farvande. Det kan bl.a. gøres gennem bekæmpelse af ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri og gennem nationale og internationale handelskrav til legalitet, sporbarhed og bæredygtighed i hele handels- og værdikæden. Skadelige subsidier til fiskeriet, som også bidrager til den globale fiskerflådes overkapacitet, må fjernes. EU's fiskerireform skabte visse fremskridt, men der er fortsat behov for stramninger, bl.a. strengere krav til fangstrapportering blandt EU-landene, idet deres opgørelser er mangelfulde. Danmark bør fremover arbejde mere for at fremme bæredygtigt fiskeri internationalt og i udviklingslande.

Mål 15: Beskyt, genopret og styrk bæredygtig brug af økosystemer på land. Forvalt skove bæredygtigt, bekæmp ørkendannelse og stands ødelæggelse af jorden og tab af biodiversitet

Introduktion

Danmark deler med Bangladesh førstepladsen som verdens mest opdyrkede land. Det lægger et stærkt pres på artsrige økosystemer såsom urørt skov, græsland og vådområder. Intensiv drift i landbrug og skove, urbanisering og infrastrukturanlæg har store negative effekter på den biologiske mangfoldighed. Økosystemerne er presset af næringsstoffer, pesticider, monokulturer, dræning og opsplittning. Der er dog særligt to områder, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at beskytte livet på land.

National anbefaling – mål 15.5

- Danmark skal inden 2020 sikre, at mindst 17 % af landarealet, inklusiv de ferske vandområder, forvaltes med naturbevaring som primært formål, samt genoprette mindst 15 % af de forringede økosystemer, herunder både i skove, græsland og moser

Danmark har forpligtet sig til at omsætte de 20 Aichi-biodiversitetsmål til en national kontekst og udmønte dem senest i 2020. Biodiversitetsmålene skal implementeres gennem en effektiv, partcipatorisk og opdateret biodiversitetsstrategi og handlingsplan, som bør vedtages med bindende mål for indsatserne i Folketinget. Lige nu er Danmark langt fra at opfylde sine forpligtelser, og tabet af biodiversitet er fortsat aktuelt i 2015. Hertil kommer, at blot 5 % af Danmarks skovareal er udlagt med biodiversitet som formål. Det er lykkedes at stabilisere arealet med lysåben natur i 2014. Det dækker over et lille fald i arealet med heder og overdrev og en svag stigning i arealet med moser, enge og søer. Naturkvaliteten er fortsat nedadgående for størsteparten af arealerne.

Global anbefaling – mål 15.2

- Danmark skal fordoble sit bidrag til den biodiversitetsorienterede udviklingsbistand fra og med 2015

Intakte økosystemer, herunder artsrige tropeskove, er en forudsætning for at nå Verdensmål 15, samt COP21 Klimaaf-talen og Biodiversitetskonventionens langsigtede mål. Degradering, tørke og ørkendannelse påvirker dagligt mere end en 1 milliard mennesker, og ødelægger årligt 12 millioner af hektarer dyrkbart landbrugsareal. Den mest omkostningseffektive bevaringsstrategi af økosystemer i tropiske skove går gennem oprindelige folks rettigheder. Danmark har gennem bilateral og multilateral bistand de seneste årtier vist vejen mod effektiv beskyttelse og genopretning af væsentlige naturområder, herunder gennem støtte til oprindelige folks territoriale rettigheder til skov- og vådområder. Denne støtte er ved at blive udfaset (i bl.a. Bolivia og Melle-mamerika), hvilket er et stort skridt i den forkerte retning. Danmark bør sende helt andre signaler internationalt for at afbøde negative påvirkninger af klimaforandringer og tilbagegående biodiversitet.

Mål 16: Styrk fredelige og inkluderende samfund for bæredygtig udvikling, giv adgang til retfærdighed for alle og opbyg effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner på alle niveauer

Introduktion

Danmark er kendt som en stærk retsstat med tradition for inddragelse af civilsamfund og borgere i beslutningsprocesser og lav grad af korruption. Her er dog to eksempler på, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at styrke fred, retfærdighed og stærke institutioner:

National anbefaling – mål 16.2

- Danmark skal udrydde vold og seksuelle overgreb mod børn

Der er gået næsten 20 år, siden revselsesretten blev afskaffet i Danmark. Men trods det viser forskellige undersøgelser, at omkring 20% af børn i Danmark stadig udsættes for fysisk vold eller trusler om vold fra familien under deres opvækst. Mål 16.2 forpligter alle lande, inkl. Danmark, til at afskaffe vold mod børn inden for det næste 15 år, men der er findes p.t. ikke nogen national baseline for omfanget af vold mod børn i Danmark. Det er i al enkelthed ikke godt nok, og det harmonerer meget dårligt med regeringens ambition om, at "arbejdet med at indsamle og systematisere data" på det socialpolitiske område skal styrkes med henblik på at dokumentere effekterne indsatserne (jf. regeringsgrundlaget). Mål 16.2 bør anvendes som springbræt for at iværksætte et systematisk arbejde med videnindsamling, holdningsændringer og handlemuligheder for at få udryddet vold mod børn. Vores idé er derfor at skabe en flerstrengt national indsats for "En opvækst uden vold".

Global anbefaling – mål 16.7

- Danmarks udviklingssamarbejde skal støtte opbygningen af civilsamfund i udviklingslande

Civilsamfundet er en central aktør i det demokratiske samfund, idet civilsamfundet kan holde regeringen ansvarlig for dens politikker. Derfor er et stærkt civilsamfund nødvendigt for ansvarlige beslutningsprocesser. Danmark bør arbejde for bedre vilkår for civilsamfund i udviklingslande, så befolkningen selv kan stille krav til dens regering. Støtten til civilsamfund er således en nødvendig del af arbejdet for mere demokratiske, retfærdige og fredelige samfund.

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

Mål 17: Styrk midlerne til implementering og giv nyt liv til globale partnerskaber for bæredygtig udvikling

Introduktion

Danmark har længe været kendt som et foregangsland for partnerskaber for udvikling, og er et af de få lande i verden som lever op til FN's minimumskrav om at give 0,7 % af BNI i udviklingsbistand. Der er dog to eksempler, hvor Danmark kunne forbedre sit bidrag til at skabe globale partnerskaber for bæredygtig udvikling:

National anbefaling – mål 17.1

- Danmark må ikke være et skattely for nationale, udenlandske eller multinationale virksomheder

Danmark er kendt for sit progressive skattesystem og for effektiv og gennemsigtig skatteindkrævning. De seneste år er danskernes tillid til SKAT dog blevet udfordret af flere sager om fejl i skatteindkrævning og tilfælde af virksomheders krumspring for at undgå skattebetalinger i Danmark. Hvis Danmark fortsat skal være kendt for progressiv og fair skatteopkrævning, skal der politisk prioritering til at sikre, at det også sker i praksis. Danmark er en del af en global økonomi, og det kræver globale løsninger. Derfor skal Danmark bruge sine erfaringer og internationale position til at arbejde for stærke globale skatteregler. Det kan være med til at sikre øgede midler til bæredygtig udvikling både i Danmark og i andre lande. Eksempelvis kan gennemsigtighedsinitiativer såsom offentlig land-for-land rapportering og offentlig kendskab til selskabers og fondes reelle ejer(e) gøre det muligt for både Danmark og mindre stærke stater at gennemskue virksomheders forpligtelser til skattebetaling, og dermed få en reel mulighed for at opkræve de rette skatter.

Global anbefaling – mål 17.3

- Danmark skal finde nye penge til bæredygtig udvikling og sikre, at dansk udviklingsbistand skaber reelle resultater

Danmark har i årevis bidraget med udviklingsbistand og i de senere år også arbejdet for at trække flere private investeringer ind i arbejdet for bæredygtig udvikling. Men det langsigtede danske udviklingssamarbejde bliver brutalt skåret ned, og der er endnu lang vej for at sikre at de offentlige-private samarbejder undgår negative menneskerettighedseffekter, og sikrer positive udviklingsresultater gennem opretholdelse af standarder for blandt andet virksomheders samfundsansvar, inddragelse af civilsamfund og helhedsorienteret resultatmåling. Danmark bør derudover finde penge til asylmodtagelse uden for udviklingsrammen, så en tredjedel af dansk bistand ikke bliver i Danmark. Samtidig skal Danmark styrke arbejdet med standarder (herunder UNGPs), civilsamfundsinddragelse og resultatmåling i offentlige-private samarbejder og gå aktivt ind i kampen for at finde nye, innovative finansieringskilder til bæredygtig udvikling i verdens fattigste lande.